

Aktuelna pitanja iz radnih odnosa:
Kolektivni ugovor
kao izvor radnog prava

- Istorija kolektivnih ugovora (prvi poznati kolektivni ugovor zaključen je za tekstilnu industriju grada Liona 1830. godine)
- Pojam i definicija kolektivnog ugovora (specifični izvor radnog prava, ima elemente ugovora i propisa)

Kolektivni pregovori, šta je važno reći o toku i pripremama za pregovore?

(konsultacije sa članstvom, utvrđivanje prijedloga, određivanje cilja, imenovanje pregovaračkog tima, pregovori, izvještavanje članstva, saglasnost članstva za postpisivanje ili za druge, radikalne sindikalne aktivnosti-protest i štrajk)

PRIPREMA I PLANIRANJE!

- Zakon o vijeću zaposlenika - značajan za kolektivne pregovore u smislu prikupljanja relevantnih informacija od poslodavca, posebno u dijelu stanja i rezultata poslovanja!

- Vrste kolektivnih ugovora u Federaciji BiH (kolektivni ugovor kod poslodavca, granski, opći)
- Reprezentativnost sindikata (donesen je poseban Zakon o reprezentativnosti sindikata i udruženja poslodavaca - samo sindikat koji ima ovo svojstvo može zastupati svoje članove i zaključivati kolektivne ugovore)
- Šta se reguliše kolektivnim ugovorom? (u prvom redu plate i ostala materijalna prava, odmori, odsustva, zaštita radnika, lakši i teži prestupi, uslovi za rad sindikata, trajanje ugovora, postupak izmjena i dopuna, otkaza kolektivnog ugovora i dr.)
- Šta je od materijalnih prava regulisano Zakonom o radu? (tri elementa - naknada pripravnici, naknada za vrijeme godišnjeg odmora, otpremnina kod tehnološkog viška, za sva druga materijalna prava i ostale bitne elemente zakon upućuje na kolektivni ugovor i/ili pravilnik o radu, iz čega se jasno vidi koliki je značaj kolektivnog ugovora za radnike)

HRONOLOGIJA – OPĆI/OPŠTI KOLEKTIVNI UGOVOR

- Opći republički kolektivni ugovor, 1990. g.
- Opći kolektivni ugovor za FBiH, 2000. g.
- Opći kolektivni ugovor za FBiH, 2005. g.
- Opći kolektivni ugovor za FBiH, 2016. g.
- **OPĆI KOLEKTIVNI UGOVOR IZ 2016. GODINE JE JEDNOSTRANO RASKINUT OD STRANE UDRUŽENJA POSLODAVACA FEDERACIJE BIH U FEBRUARU 2018. g.**

HRONOLOGIJA - GRANSKI KOLEKTIVNI UGOVOR ZA METALSKU DJELATNOST

- Granski kolektivni ugovor 2000. godina
- Granski kolektivni ugovor 2006. godina
- Granski kolektivni ugovor 2016. godina
- Granski kolektivni ugovor 2018. godina
- Granski kolektivni ugovor 2021. godina
(važeći)
- IZMJENE I DOPUNE GKU 2022. godina

ZNAČAJ KOLEKTIVNOG UGOVORA

- Neposredni izvor prava
- Zaštitna uloga (reguliše minimalna prava - primjena povoljnijeg prava)
- Oblik je participacije/učešća radnika u odlučivanju, kod kolektivnog ugovora sindikat je ravnopravna ugovorna strana
- Značaj za poslodavce (Opći, Granski, pojedinačni kolektivni ugovor, regulisani i stabilni odnosi, zaštita od nelojalne konkurencije)
- Klausula o socijalnom miru?

- Prošireno dejstvo kolektivnog ugovora (član 143. Zakona o radu, u vezi sa članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije BiH)

Kolektivni ugovor za metalski sektor je proširen na sve poslodavce u grani metala odlukom federalnog ministra rada i socijalne politike broj: 03-30/16-1889/22 od 14.07.2022. godine, sa početkom primjene od 21.07.2022. godine

PLATA I OSTALA MATERIJALNA PRAVA KAO NAJVAŽNIJI ELEMENTI KOLEKTIVNOG UGOVORA

- Definicija osnovne plate (u pravilu se utvđuje kao proizvod najniže satnice, koeficijenta složenosti i broja sati)
- Dodaci na plate (za noćni, prekovremeni radi, uslove rada, pripravnost, rad na dan praznika ili sedmičnog odmora, minuli rad)
- Naknade plate (za vrijeme godišnjeg odmora, plaćenog odsustva, prekida rada). Naknade za vrijeme bolovanja, materijalnog čekanja, trudničkog i porođajnog odsustva i dr. se utvrđuju posebnim zakonima.
- Naknade koje nemaju karakter plate (topli obrok, prevoz, regres, pokloni i pomoći do neoporezivog iznosa i sl.)

Zašto je važan član 5. Granskog kolektivnog ugovora za metalsku djelatnost? PRIMJENA POVOLJNIJEG PRAVA!

Član 5.

(1) Kolektivnim ugovorima za područje kantona, pojedinačnim kolektivnim ugovorima, pravilnikom o radu, ugovorom o radu ili drugim obavezujućim pravnim aktom ne mogu se utvrditi manja prava za radnike od prava utvrđenih Zakonom i ovim ugovorom. (2) U slučaju da je neko pravo različito regulisano Zakonom, ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorom kantona, pojedinačnim kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu, ugovorom o radu ili nekim drugim obavezujućim pravnim aktom, za radnika se primjenjuje najpovoljnije pravo.

- Prijedlog Zakona o minimalnoj plati
- Prijedlog Zakona o porezu na dohodak i Zakona o doprinosima

Šta donose ovi zakoni, kakav će biti njihov uticaj na materijalni položaj radnika:

- *Manja stopa doprinosa iz plate na teret radnika*
- *Ukidanje doprinosa na platu na teret poslodavca*
- *Oporezivanje dosad neoporezivih naknada*
- *Dizanje praga za porez na dohodak sa 300 na 1000 KM*

Hvala na pažnji!